

Της αγάπης και του πολέμου

ΤΣΑΝΓΚ-ΡΑΕ ΛΙ

Της αγάπης και
του πολέμου

Μετάφραση
ΜΑΡΙΑ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Στην Εουνέι

Τίτλος πρωτοτύπου:
Chang-Rae Lee, *The Surrendered*

1η έκδοση: Ιανουάριος 2014

Μετάφραση από τα αγγλικά: Μαρία Αγγελίδου
Τυπογραφική διόρθωση: Γιώργος Γιαννούσης

© 2010, Chang-Rae Lee

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in a part in any form. This edition published by arrangement with Riverhead, a member of Penguin Group (USA) Inc.

© 2010, για την ελληνική γλώσσα

Εκδόσεις Ωκεανίδα ΑΕ

Δερβενίων 38, 106 81 Αθήνα, τηλ. 210.38.06.137

e-mail: info@oceanida.gr

www.oceanida.gr

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση: Εκδόσεις «Ωκεανίδα»
Εκτύπωση: Μ. Σπύρου & Σία ΑΕ

ISBN 978-960-410-701-8

1

Κορέα, 1950

Το ταξίδι κόντευε να τελειώσει.

Η νύχτα ήταν ασυνήθιστα κρύα, ο αέρας ξύριζε παγωμένος, καθώς το τρένο κυλούσε νότια, διασχίζοντας τη σκοτεινή κοιλάδα. Η βαμβακερή κουβέρτα που η Τζουν είχε κλέψει έφτανε για να τυλιχτούν και οι τρεις τους: ο αδελφός της, η αδελφή της και η ίδια. Αλλά ήταν λεπτή πολύ. Και πότε-πότε το τρένο άνοιγε ταχύτητα κι ο αέρας τρύπωνε και τους πάγωνε ως το κόκαλο. Την περασμένη νύχτα το κρύο δεν ήταν πρόβλημα. Τώρα, όμως, είχαν στριμωχτεί στη σκεπή του τρένου – θέση δεν είχαν βρει πουθενά μέσα, κι ας είχε η αμαξοστοιχία πάνω από δώδεκα βαγόνια. Στον τελευταίο σταθμό περίμενε μια ολόκληρη στρατιά από πρόσφυγες. Και στα λίγα λεπτά που χρειάστηκαν τα μικρά της αδέρφια να κάνουν την ανάγκη τους δίπλα στις ράγες, έχασαν τις θέσεις τους και αναγκάστηκαν να σκαρφαλώσουν από τη σκουριασμένη σκάλα ανάμεσα στα βαγόνια. Η Τζουν είχε ακολουθήσει το τρένο τρέχοντας για πενήντα μέτρα, ώσπου να ανέβει αρκετά ο αδελφός της, για να μπορέσει και η ίδια να πιαστεί από τη σκάλα και να πηδήξει πάνω.

Σε κάθε βαγόνι ήταν στριμωγμένοι κάπου δυο ντουζίνες

άνθρωποι, μικρές ομάδες από συγγενείς και γείτονες, γυναίκες και γέροι και παιδιά ανάκατα. Πού και πού και μερικά παιδιά μονάχα τους, όπως η Τζουν και τ' αδέρφια της. Η Τζουν ήταν έντεκα χρονών. Η Χι-Σου και ο Τζι-Γιουνγκ μόλις είχαν πατήσει τα επτά. Ήταν δίδυμα κι έμοιαζαν μεταξύ τους όσο ήταν δυνατόν να μοιάζουν ένας αδελφός και μια αδελφή· μόνο απ' τα μαλλιά τους ξεχώριζε κανείς. Η Τζουν ήξερε ότι θα μπορούσαν να περιμένουν άλλο τρένο. Όμως δεν έκανε τόσο κρύο, όταν σταμάτησαν, λίγο προτού σουρουπώσει, και αποφάσισε πως ήταν καλύτερα να προχωρήσουν τώρα που μπορούσαν. Έτσι κι αλλιώς ήταν καλύτερα να προχωρά κανείς, παρά να μένει σ' ένα μέρος. Και στο σταθμό δεν υπήρχε τίποτα για φαγητό. Στο υπόστεγο παραδίπλα ήταν μερικοί στρατιώτες, βρόμικοι και κουρασμένοι, που έπιναν κι έπαιζαν χαρτιά. Αλλά η παρουσία τους μόνο μεπελάδες μπορούσε να σημαίνει, ακόμα και για ένα κορίτσι της ηλικίας της. Ήταν ψηλή, άλλωστε, και είχε μάθει να φοβάται τους στρατιώτες κι όλους τους αδέσποτους άντρες. Βρίσκονταν κάπου διακόσια χιλιόμετρα νότια της Σεούλ, μετά την Τσονγκτζού, και η Τζουν είχε αρχίσει να ελπίζει ότι θα έφταναν στο Πουσάν, όπου ζούσε η οικογένεια του θείου της – κι ας μην ήξερε αν θα τους έβρισκε σπίτι τους, αν θα τους έβρισκε καν ζωντανούς.

Το τρένο άνοιξε ταχύτητα σε μια ελαφριά κατηφόρα και η Τζουν πέρασε το χέρι της στους ώμους των μικρών, σφίγγοντάς τα κοντά της. Είχαν κουρνιαώσει όσο καλύτερα μπορούσαν στις αυλακιές της ατσαλένιας στέγης του βαγονιού. Ήταν στο μπροστινό μέρος του – κι άρα απόλυτα εκτεθειμένοι στον παγωμένο αέρα. Πάλι καλά που είχαν την κουβέρτα· ένα σωρό άλλοι πάνω στα βαγόνια δεν είχαν τίποτα. Ήταν νωρίς ακόμα για ύπνο, αλλά μακάρι να κοιμούνταν τα δίδυμα· δυο-τρία μπισκότα είχαν φάει μόνο όλη μέρα. Η Τζουν δεν είχε βάλει τίποτα στο στόμα της. Είχαν χορτάσει, βέβαια, την προηγούμενη μέρα: η Τζουν είχε βρει κάτω από μια γέφυρα το σα-

κίδιο με τις κονσέρβες ενός φαντάρου, μια μικρή πλάκα σοκολάτα κι ένα πακετάκι μπισκότα. Τ' αδέρφια της ήταν τόσο πεινασμένα, που είχαν καταβροχθίσει τη σοκολάτα, όσο η Τζουν προσπαθούσε να ανοίξει τις κονσέρβες με μια πέτρα. Είχε κοπεί στο δάχτυλο και λίγο από το αίμα της είχε ανακατευτεί με το φαγητό, αλλά το είχαν φάει χωρίς δισταγμό: δυο κονσέρβες κορνμπίφ και μια με σαρδέλες σε σάλτσα ντομάτας· κι ύστερα είχαν γλείψει με τη σειρά τα άδεια κονσερβοκούτια σαν γατιά. Η Τζουν δεν τους άφησε να φάνε και τα μπισκότα. Ταξίδευαν οι τρεις τους από τη μέρα που η μάνα τους και η μεγάλη τους αδελφή είχαν σκοτωθεί, πριν από δυο βδομάδες. Στην αρχή πήγαιναν μαζί με κάποιους από την πόλη τους, μετά μεπερδούτηκαν μέσα στο ατέλειωτο κύμα των προσφύγων, που κινούνταν προς το Νότο πλάι στους δρόμους και στ' αναχώματα στις όχθες των ποταμών. Σε άλλη περίπτωση ίσως να ήταν ωραίο ταξίδι: οι λόφοι είχαν αρχίσει να παίρνουν τα χρώματα της κολοκύθας και του άχυρου και του ροδιού, ο ουρανός ήταν έντονα γαλανός και καθαρός. Τώρα, όμως, όπου κι αν γύριζες τα μάτια, έβλεπες δέντρα πελεκημένα, οι άνθρωποι χρειάζονταν καυσόξυλα. Και το φως έμοιαζε θαμπό και βαρύ και κομματιασμένο, καθώς έπεφτε πάνω στις γυμνές πλαγιές. Κάποτε καλλιεργούνταν εκεί πατάτες και λάχανα, ακόμα και ρύζι. Μα οι χωρικοί εγκατέλειψαν από τους πρώτους μήνες του πολέμου τα λεηλατημένα χωράφια τους. Όσα αγροτόσπιτα δεν γκρεμίστηκαν από τις βόμβες άρχισαν ν' αλλάζουν χέρια ανάμεσα στις αντίπαλες παρατάξεις, που άλλοτε επέκτειναν τα σύνορά τους κι άλλοτε υποχωρούσαν. Αργότερα βρέθηκαν να φιλοξενούν, θέλοντας και μη, περαστικούς πρόσφυγες, όπως η ίδια και τ' αδέρφια της. Κανένας δεν νοιαζόταν που μερικές φορές οι ιδιοκτήτες ήταν ακόμα ζωντανοί και ζούσαν ανάμεσα στα ερείπια.

Πριν από λίγες μέρες η Τζουν και τα μικρά είχαν περάσει μια νύχτα σε ένα σπίτι είκοσι τετραγωνικών όλο κι όλο μαζί

με άλλα τριάντα άτομα – και με το σπιτονοικοκύρη και τη γυναίκα του, που κοιμήθηκαν στη γωνιά, δίπλα σ' ένα κλειδωμένο ντουλάπι με τα πράγματά τους. Έβρεχε πολύ εκείνη τη μέρα και, όταν φάνηκε κάτι που έμοιαζε με σπίτι στη ρίζα ενός λόφου, κάποιοι άρχισαν να τρέχουν, ύστερα κι άλλοι, κι άλλοι πολλοί. Όμως το σπίτι απείχε κάμποσο από τη δημοσιά. Οι τρεις τους το έφτασαν με το πρώτο κύμα. Ο χωρικός είχε προσπαθήσει να το κρύψει με κλαδιά και καλάμια. Όταν είδε τους πρόσφυγες να ζυγώνουν, βγήκε με την τσουγκράνα στο χέρι να τους διώξει· τα παράτησε τελικά, όταν είδε πως δεν είχε κανένα νόημα να το επιχειρήσει. Η δύναμη των αριθμών ήταν δύναμη, ακόμα και με τους αδύναμους και τους κουρελήδες. Το πλήθος συνέχισε να στριμώχνεται μέσα στο μικροσκοπικό σπίτι, ώσπου το γέμισε. Οι υπόλοιποι αναγκάστηκαν να γυρίσουν πίσω και να συνεχίσουν το περπάτημα στη βροχή.

Το μόνο που κατάφεραν να εξασφαλίσουν ο χωρικός και η γυναίκα του ήταν μια γωνιά για να περάσουν κι αυτοί τη νύχτα τους στα στεγνά. Είχαν την πονηριά να μοιραστούν λίγα από τα τρόφιμά τους, με την ελπίδα ότι οι πεινασμένοι δεν θα τους άρπαζαν τα πάντα. Χωρίς κουβέντα η γυναίκα έβαλε στη φωτιά μια μεγάλη κατσαρόλα με χυλό βρόμης και όλοι πήραν από μισή κούπα. Οι τρεις τους είχαν μόνο ένα τσίγκινο κύπελλο – η Τζουν παρακάλεσε τη γυναίκα να το γεμίσει κι εκείνη το έκανε. Τον ήπιαν γουλιά-γουλιά, στριμωγμένοι ανάμεσα στους υπολοίπους: όλοι κάθονταν οκλαδόν, ο ένας δίπλα στον άλλον, οι πλάτες και τα γόνατά τους ακουμπούσαν. Μόνο τα μικρότερα παιδιά βρήκαν χώρο να κουλουριαστούν ή να γείρουν κάπως κατάχαμα. Ήταν όλοι τους μούσκεμα και η μυρωδιά από τόσα βρεγμένα, άπλυτα κορμιά μέσα στον κλειστό χώρο ήταν αποπνικτική, ο αέρας μέσα στο ένα και μοναδικό δωμάτιο της αγροικίας έγινε γρήγορα πνιγηρός και βαρύνει και βρόμικος, και σε λίγο κάποιος ζήτησε από την Τζουν να ανοίξει το παράθυρο που ήταν ακριβώς από πάνω της. Μετά το φαγητό έβγαλε

το κοκάλινο χτενάκι της μητέρας της και βάλθηκε να χτενίζει τ' αδέρφια της. Το πρωί, προτού πιάσει η βροχή, είχε προσέξει ότι τα μαλλιά τους έδειχναν άσπρα. Και τώρα τα χτενίζει και πετούσε τις ψείρες έξω από το παράθυρο. Τζάμπα κόπος ήταν βέβαια, γιατί δεν είχε σαπούνη να σκοτώσει τ' αβγά κι έτσι τα μαλλιά τους θα ξαναγέμιζαν, τη στιγμή μάλιστα που και όλοι οι υπόλοιποι εκεί μέσα ήταν γεμάτοι ψείρες και θα ξανακολλούσαν. Αλλά τώρα που η μητέρα και η μεγάλη της αδελφή δεν υπήρχαν πια, είχε η ίδια την ευθύνη των μικρών: η ίδια έπρεπε να τα προστατεύει και να τα φροντίζει όσο μπορούσε· κι έτσι η Τζουν τούς έπλενε τα πρόσωπα, όποτε έβρισκε την ευκαιρία, και τους έτριβε τα δόντια και τα ούλα με φύλλα μέντας, τα τάζε με ό,τι κατάφερνε να αρπάξει ή να ζητιανέψει, δίνοντάς τους όσο περισσότερο μπορούσε κι από το δικό της φαγητό, τρώγοντας η ίδια μόνο το απολύτως απαραίτητο για να μη σωριαστεί από την πείνα.

Ήταν πάντα υπεύθυνη και καλή κόρη και, επειδή ήταν πιο κοντά στην ηλικία με τα δίδυμα, τα φρόντιζε ήδη από τότε που θυμόταν τον εαυτό της. Τα δύο μεγαλύτερα αδέρφια της, ο αδελφός της και η αδελφή της, ήταν επίσης δίδυμα. Έτσι είχε την αίσθηση ότι η οικογένειά τους αποτελούνταν από τους γονείς και τρία παιδιά, όχι πέντε· κι η Τζουν ένιωθε κάπως μόνη της, κάπως έξω από τα ζευγαρωτά παιχνίδια των διδύμων. Στην αρχή τής είχε φανεί λίγο άδικο αυτό το σχήμα των ζευγαριών· στην πραγματικότητα, έκανε καλό στο χαρακτήρα της, πράγμα που ο ευγενικός, στοχαστικός πατέρας της διέκρινε και αναγνώριζε. Ήταν δάσκαλος, στην πόλη τους όλοι τον σέβονταν και τον εκτιμούσαν· και συχνά της έλεγε πως η μοναδικότητά της έκρυβε μεγάλη δύναμη και θα έπρεπε να καμαρώνει και να χαίρεται – ιδέα που χρόνια αργότερα η Τζουν θα έβρισκε πικρά ειρωνική, όταν τον κατηγορήσαν ψευδώς ως κομμουνιστή, τις πρώτες φρικτές, τρομακτικές μέρες του πολέμου.

Χτένισε και τα δικά της κοντά μαλλιά και τα βρήκε επίσης

γεμάτα ψείρες. Η αδελφή της η Χι-Σου προσφέρθηκε να τη χτενίσει και η Τζουν την άφησε. Κάποιοι από τους άντρες άναψαν τσιγάρα, άλλοι έπιασαν την κουβέντα. Στην αρχή οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στις φημολογούμενες κινήσεις των ενόπλων (οι Αμερικανοί προχωρούσαν πια όλο και πιο γρήγορα προς τα βόρεια, ενώ οι Βορειοκορεάτες, έλεγαν, είχαν εξαναγκαστεί σε άτακτη υποχώρηση), στα καλύτερα στρατόπεδα προσφύγων, στους χαμένους συγγενείς. Μα σύντομα πέρασαν σε άλλα θέματα κι άρχισαν να μιλούν για τη βροχή, για την πρόσφατη αλλαγή του καιρού, για τα αχλάδια και τους λωτούς (αν είχαν ωριμάσει πια, αν είχαν μείνει καθόλου καρποί στα δέντρα, αν υπήρχαν ακόμα δέντρα), για τα πιο δραστικά φάρμακα ενάντια σε κάποιους πόνους: στιδήποτε ασήμαντο και καθημερινό μπορούσε για μια στιγμή να τους κάνει να ξεχάσουν την ιλιγγιώδη πραγματικότητα του διαλυμένου κόσμου γύρω τους.

Εάφνου, όμως, ένας άντρας σηκώθηκε και βάλθηκε να τους μαλώνει όλους που ασχολούνταν με τέτοια πράγματα. Ήταν τριαντάρης το πολύ, πράγμα παράξενο, αφού όλοι οι άντρες της ηλικίας του ήταν επιστρατευμένοι. Μιλούσε με συγκίνηση και πάθος. Κι από την προφορά του, από το λεξιλόγιό του, καταλάβαινε κανείς πως ήταν μορφωμένος. Δεν τους ένοιαζε, ρώτησε, που φρικαλεότητες συνέβαιναν γύρω τους καθημερινά, σ' όλα τα χωριά και στις πόλεις δίπλα στο ποτάμι; Δεν τους ένοιαζε που τις φρικαλεότητες αυτές δεν τις διέπρατταν μόνο οι στρατιώτες και των δύο πλευρών, αλλά οι ίδιοι οι απλοί άνθρωποι, οι συγγενείς και οι γείτονές τους; Μίλησε για το κύμα της εγκληματικότητας που έπνιγε ήδη τη χώρα, για τους βιασμούς και τους ακρωτηριασμούς και τις ομαδικές εκτελέσεις. Ένας ασπρομάλλης άντρας κοντά στην Τζουν τού απάντησε κοφτά πως οι κατηγορίες του ήταν άδικες, τι μπορούσαν να κάνουν, αδύναμοι άνθρωποι ήταν όλοι τους. Δυσκολεύονταν ακόμα και να επιβιώσουν.

«Ο πόλεμος πλημμύρισε τη χώρα με αίμα», συνέχισε ο γέρος. «Και η πλημμύρα αυτή μας έχει καταπιεί όλους».

«Ναι, πράγματι», συμφώνησε ο νέος γυρνώντας στο πλάι για να μιλήσει στον άλλον.

Η Τζουν είδε τότε ότι ένα από τα βλέφαρά του ήταν κλειστό και μισοβουλιαγμένο στην κόχη του, το άλλο του μάτι ορθάνοιχτο αλλά θαμπό, γκριζό και σχεδόν αλλήθωρο.

«Αυτό δεν σημαίνει, όμως, πως πρέπει να εγκαταλείψουμε τόσο γρήγορα την ανθρωπιά μας... πως πρέπει να γίνουμε τόσο αδιάφοροι. Χτες στο δρόμο ήταν μια ηλικιωμένη γυναίκα πεσμένη στην άκρη. Δεν μπορούσα να τη δω καλά, αλλά ήταν φανερό ότι υπέφερε. Κάποιοι από εσάς εδώ ασφαλώς την προσπεράσατε, σωστά;»

Της Τζουν της φάνηκε ότι την κοιτούσε, αλλά σίγουρη δεν μπορούσε να είναι. Είχε δει πράγματι τη γριά. Ήταν σε άθλια κατάσταση. Είχε κατουρηθεί πάνω της και ανάσαινε βαριά, με κόπο, λες κι είχε μήλο ολόκληρο να της φράζει το λαρύγγι. Δεν καταλάβαινε κανείς με μια ματιά τι τη βασάνιζε, αλλά το χρώμα της ήταν φριχτό. Δίπλα της δεν είχε κανέναν, δεν είχε τίποτα, τίποτα, μόνο τα ρούχα που φορούσε, λες και κάποιος την είχε μεταφέρει με τρόπο μαγικό από μακριά εκεί στην άκρη του δρόμου. Κι ήταν ξυπόλητη, αλλά οι πατούσες της έδειχναν άσπρες κι απαλές, σαν να της είχαν μόλις πάρει τα παπούτσια της. Ο Τζι-Γιουνγκ την είδε κι έκοψε λιγάκι το βήμα του, όταν την πλησίασαν. Αλλά δεν είχαν τίποτα, τίποτα απολύτως να της δώσουν. Η Τζουν, λοιπόν, τράβηξε τ' αδέρφια της και συνέχισαν βιαστικά το δρόμο τους.

«Το μόνο που ζήτησε η γυναίκα, όταν η μητέρα μου κι εγώ σταθήκαμε δίπλα της, ήταν να πιει. Μια γουλιά νερό. Αυτό μόνο. Το ήξερε ότι πέθαινε. Τι φρίκη θα ένιωσε βλέποντας πως κανείς δεν σταματούσε καν για να της δώσει κάτι τόσο μικρό! Εκατοντάδες πρέπει να είχαν περάσει ήδη, πριν φτάσουμε εμείς εκεί όπου ήταν πεσμένη».

«Τώρα μάλιστα! Έχουμε εδώ και την Παναγία μαζί με τον καλό Χριστούλη!» κοροϊδευσε κάποιος από το βάθος του δωματίου. Ακούστηκαν πνιχτά γέλια.

Ο άντρας γύρισε ανοίγοντας το γερό του μάτι και τεντώνοντας το λαιμό του. «Μιλάω για αξιοπρέπεια. Για τη στοιχειώδη αξιοπρέπεια. Δεν είχαμε τον τρόπο να της προσφέρουμε παρά αυτή την ελάχιστη ανακούφιση. Λίγα λεπτά αργότερα πέθανε. Αλλά, Θεέ μου, πόσο μόνη, πόσο έντρομη, πόσο δυστυχισμένη... Ποιος εδώ μέσα θα ευχόταν τέτοιο τέλος – ακόμα και στο χειρότερο εχθρό του;»

«Και τελικά; Την αναστήσατε;»

Κι άλλα γέλια, αυτή τη φορά δυνατά, ασυγκράτητα. Ο άντρας άνοιξε το στόμα του να απαντήσει, αλλά δεν μίλησε· η μάνα του τον τράβηξε απότομα από το μανίκι για να τον αναγκάσει να καθίσει – κι αυτός το έκανε. Το μάτι του μισόκλεισε, το κεφάλι κι ο λαιμός του άρχισαν να τρέμουν ελαφρά, σαν να είχε πάθει σιγανούς, ανεπαίσθητους σπασμούς. Οι κουβέντες ξανάρχισαν και πολύ σύντομα ήταν λες και ο άντρας δεν είχε σηκωθεί ποτέ, δεν είχε πει τίποτα. Η στιγμή πέρασε κι εξαφανίστηκε. Η κούραση κι η πείνα βάραιναν πάνω σε όλους. Και κάθε φορά που έβρισκαν καταφύγιο ή ευκαιρία για ξεκούραση, ο χρόνος άρχιζε με τρόπο παράδοξο να τρέχει πιο γρήγορα, οι περίοδοι της ανάπαυσης δεν ήταν ποτέ αρκετά μεγάλες, ποτέ ικανοποιητικές· τα κορμιά τους λαχταρούσαν να ξεκουραστούν, αλλά οι σκέψεις τους επέμεναν να φωτίζουν αναμνήσεις ανεπιθύμητες. Η Χι-Σου και ο Τζι-Γιουνγκ είχαν κουρνιαώσει μαζί στην αγκαλιά της, το βάρος τους το ένιωθε σχεδόν αβάσταχτο στα σταυρωμένα πόδια της. Αλλά το βρόμικο πάτωμα ήταν υγρό και παγωμένο, και φοβόταν πως θα αρρώσταιναν, αν τα άφηγε να κοιμηθούν κατάχαμα. Και στο δρόμο οι άρρωστοι χειροτέρευαν, η Τζουν το ήξερε, αδυνάτιζαν, συχνά χάνονταν. Τα χάιδεψε μαλακά, αργά στους ώμους, μουρμουρίζοντας τσα-τζανγκ, τσα-τζανγκ, όπως έκανε η μητέρα

τους όταν είχαν δει άσχημο όνειρο ή δεν μπορούσαν να κοιμηθούν. Ο άντρας και η μάνα του στηρίζονταν πλάτη με πλάτη, προσπαθώντας, όπως όλοι, να κλέψουν λίγες στιγμές ύπνου. Ήταν έτσι όλη του τη ζωή; αναρωτήθηκε η Τζουν. Ή είχε τυφλωθεί πρόσφατα, μετά την έναρξη του πολέμου;

Η υπόλοιπη νύχτα πέρασε χωρίς επεισόδια. Παρά το βάσανο του ύπνου στα όρθια, οι άνθρωποι το συνήθισαν και οι ώρες κύλησαν μέσα στην ησυχία. Ακούγονταν βέβαια βογκητά και ακατάληπτα μουρμουρητά βγαλμένα από τα όνειρα και κάποια ξαφνική φωνή, που τους ξυπνούσε όλους για μια στιγμή, πριν ξαναβουλιάξουν σ' αυτόν τον άβολο ύπνο. Ο μισότυφος άντρας φώναζε στη μέση της νύχτας και για ώρα μετά η Τζουν έμεινε ξύπνια, περιμένοντας τον επόμενο ήχο, την επόμενη κραυγή. Αυτές οι κομματιασμένες, οι ναυαγισμένες φωνές την αναστάτωναν. Το δυστυχισμένο τραγούδι κάποιου. Έπειτα απ' όλα όσα είχαν συμβεί, νόμιζε ότι θα άντεχε πια τα πάντα, οποιαδήποτε αγριότητα ή καταστροφή κι αν αντίκριζαν τα μάτια της. Αλλά οι νότες του ανθρώπινου παραπόνου την τάραζαν και της έσφιγγαν τόσο την καρδιά, που έφτανε να εύχεται να πετρώσει η καρδιά μέσα της – και καρδιά να μην έχει.

Αντιλήφθηκε κίνηση μέσα στο αχνό ελάχιστο φως προτού φέξει. Στην κοντινή γωνιά ένας μεσόκοπος άντρας ξεφυσούσε και μόρφαζε· ήταν ένας απ' αυτούς που είχαν κοροϊδέψει τον τυφλό. Όλοι οι άλλοι κοιμούνταν ακόμα. Άκουσε την ανάσα του να βγαίνει πνιχτή μέσα από τα σφιγμένα δόντια του. Έδειχνε να πονάει, κι η Τζουν ήταν έτοιμη να φωνάξει για να τον βοηθήσουν, όταν τον είδε ξαφνικά να κλείνει τα μάτια του και να βγάζει την ανάσα του μ' ένα βραχνό βογκητό. Οι ώμοι του έγείραν και φάνηκε έτοιμος να πέσει στο πλάι. Μα αντί γι' αυτό, παραμέρισε το πανωφόρι που σκέπαζε το κορμί του – και το κεφάλι μιας γυναίκας ανασηκώθηκε, με πρόσωπο κουρασμένο, βλέμμα άδειο. Ήταν στην ηλικία της μάνας της, σκέφτηκε η Τζουν. Κι όμορφη ακόμα, παρά το σβησμένο, τραβηγμένο πρό-

σωπό της. Χωρίς να την κοιτάξει, ο άντρας τής έδωσε μια χούφτα ξερά ψάρια κι αποκοιμήθηκε σχεδόν αμέσως. Η γυναίκα τα έκρυψε στον κόρφο της και γύρισε αλλού το κεφάλι. Αφηρημένα χαϊδεψε τα κοιμισμένα παιδιά δίπλα της, δυο αγοράκια κι ένα κορίτσι, κι ήταν σαν να μην είχε συμβεί τίποτα – ως τη στιγμή που σήκωσε τα μάτια και συνάντησε το βλέμμα της Τζουν. Το κορίτσι προσπάθησε να κοιτάξει αλλού. Η γυναίκα σταμάτησε να χαϊδεύει τα παιδιά της, παγιδευμένη προς στιγμήν στην ντροπή της. Αλλά μετά τα μάτια της στένεψαν, καρφώθηκαν δυνατά, σαν να καταριούνταν την Τζουν μέσα στο σκοτάδι, σαν να προφήτευαν μια καταστροφή που ζύγωνε απειλητικά, ένα μοιραίο χτύπημα που δεν θ' αργούσε.

Με το πρώτο φως της ημέρας οι άλλοι άρχισαν να ξυπνούν. Το δωμάτιο γέμισε βογκητά κι αναστεναγμούς. Τα μωρά κλαψούριζαν ήδη, ήθελαν γάλα. Η Χι-Σου και ο Τζι-Γιουνγκ είχαν ξυπνήσει επίσης και μουρμούριζαν παραπονεμένα, όπως έκαναν κάθε πρωί, ξέροντας ότι δεν υπήρχε τίποτα να φάνε. Αν είχε δικό της γάλα (αν είχε έστω στήθη γυναίκας), θα προσπαθούσε σίγουρα να θηλάσει τ' αδέρφια της. Τα νανούρισε σιγανά, να σωπάσουν – όχι για να μην ξυπνήσουν όσους ακόμα κοιμούνταν, αλλά για να κρατήσει τη σκέψη τους μακριά από την πείνα. Η μητέρα τους έλεγε να σκέφτονται μόνο την επόμενη πλαγιά, τον επόμενο λόφο, την επόμενη κοιλάδα, τη στροφή του δρόμου μπροστά τους. Και παρ' όλο που ο πόνος τους δεν λιγόστευε σταλιά, η προτροπή της κατάφερνε να τα χύνει λιγάκι το βήμα τους, να τους σπρώξει λιγάκι ακόμα στο ταξίδι τους προς το Νότο, προς το Πουσάν. Από την πρώτη στιγμή της ζωής τους μέσα στον πόλεμο, η μάνα τους δεν σταμάτησε καθόλου να προχωρά μπροστά, αδιαφορώντας για τον τόπο απ' όπου περνούσαν, αδιαφορώντας για τον καιρό. Έκανε τρομερή ζέστη εκείνες τις λίγες πρώτες βδομάδες, ο ουρανός του Ιουλίου έμοιαζε με πνιγηρή κουβέρτα από ομίχλη. Μετά άνοιξαν τα σύννεφα και ο δρόμος έγινε ένα ποτάμι από πη-

χτή λάσπη. Οι μύγες και τα κουνούπια βούιζαν θυμωμένα στ' αυτιά τους. Παρ' όλα αυτά, συνέχιζαν να περπατούν με τα μυαλά τους ακινητοποιημένα, με το μέλλον μετέωρο – με μόνη την επιμονή τους να ανοίγει το δρόμο για την επόμενη στιγμή. Η δύναμη που τους έσπρωχνε και προχωρούσαν ήταν πιο πολύ η αδράνεια παρά η ορμή. Μια υποχρεωτική, αναγκαία κλίση προς τα εμπρός. Κι όμως: ο καθένας έκανε ό,τι μπορούσε. Ένα πρωί, όταν η μάνα τους ζούσε ακόμα, η Τζουν την είδε να βγαίνει από ένα στρατιωτικό καμιόνι, από την καμπίνα του οδηγού· κι ύστερα να στέκεται και να παίρνει από τα χέρια του οδηγού κάμποσες σακούλες τρόφιμα. Ήταν ξερά κόκκινα φασόλια. Όταν γύρισε κοντά τους, η Τζουν έκανε πως κοιμόταν. Σηκώθηκε μαζί με τ' αδέρφια της, όταν η μάνα τους άρχισε να μαγειρεύει τα φασόλια. Κανένας δεν τη ρώτησε πού τα βρήκε. Τα έφαγαν για πρωινό, τα καταβρόχθισαν, για την ακρίβεια, η Τζουν κατάπινε τόσο μεγάλες μπουκιές, που σχεδόν πνίγηκε, τα μάτια της άρχισαν να τρέχουν δάκρυα και η μητέρα της τη χτύπησε στην πλάτη μαλακά και της είπε: «Σιγά-σιγά, αγάπη μου. Έχουμε αρκετά τώρα».

Ο γερο-χωρικός σηκώθηκε, με τη γυναίκα του δίπλα του. Μακάρι να είχε να τους προσφέρει κάτι να βάλουν στο στόμα τους, είπε, αλλά δεν τους είχε μείνει τίποτα και γι' αυτό, αν είχαν την καλοσύνη, ας έφευγαν, τώρα η βροχή είχε σταματήσει. Τους είπε ακόμα ότι είχε ακούσει για ένα καινούργιο στρατόπεδο προσφύγων της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, κάπου είκοσι χιλιόμετρα νότια. Κανείς δεν τον πίστεψε για το στρατόπεδο ή για το ότι δεν είχε τίποτα φαγώσιμο να τους δώσει. Αλλά τους είχε δεχτεί στο σπίτι του, δεν είχε προσπαθήσει να τους διώξει. Και οι άνθρωποι βάλθηκαν να μαζεύουν τα πράγματά τους και να φεύγουν. Ενώ τ' αδέρφια της χασμουριούνταν κι έτριβαν τα μάτια τους για να ξυπνήσουν, η Τζουν τίναξε τις βρομιές από τα ρούχα τους. Μάταιος κόπος, βέβαια, αφού έτσι κι αλλιώς δεν μπορούσαν να πλυθούν και

τα ρούχα και το δέρμα τους είχαν πια ρουφήξει το κοκκινωπό χρώμα από τις λάσπες της κοιλάδας. Παρ' όλα αυτά το έκανε, γιατί αυτό θα έκανε κι η μάνα της αν ζούσε ακόμα. Έτσι έπαιρνε όλες τις αποφάσεις η Τζουν: πότε να συνεχίσουν και πότε να σταματήσουν. Πού να κοιμηθούν τη νύχτα. Ποιον να πλησιάσουν και ποιον ν' αποφύγουν. Μα πάνω απ' όλα, έτσι κατόρθωνε να ελέγξει τα δικά της ζωώδη ένστικτα, τη λαχτάρα της να κρατήσει για τον εαυτό της το ελάχιστο φαγητό, που η τύχη έριχνε στα χέρια της. Έτσι εμπόδιζε τον εαυτό της να δει τ' αδέρφια της σαν βάρη ή, ακόμα χειρότερα, σαν δυο τυφλές βδέλλες κολλημένες στις πλάτες της, που της ρουφούσαν το αίμα και τη ζωή και αργά αλλά σταθερά τη σκότωναν. Έτσι είχε απαγορεύσει στον εαυτό της να σκληρύνει εναντίον τους· να τα μισήσει. Γιατί, φυσικά, τ' αγαπούσε. Και όπως η μητέρα τους, θα έδινε κι εκείνη τα πάντα για να τα προστατέψει. Αλλά τι της είχε μείνει να δώσει; Ένιωθε πως η πείνα και η κούραση την είχαν αδειάσει, την είχαν στραγγίξει. Μόνο ο φόβος έκανε το αίμα της να κυλάει στις φλέβες της. Και είχε αρχίσει πια να συνειδητοποιεί ότι δεν μπορούσαν να συνεχίσουν έτσι για πολύ, ότι κάτι έπρεπε ν' αλλάξει – και μάλιστα σύντομα. Τη νύχτα αφουγκράζονταν προσεκτικά για βατράχια και τριζόνια, με την ελπίδα να πιάσουν κανένα να φάνε. Τη μέρα σκάλιζαν το χώμα ψάχνοντας ρίζες και κάμπιες. Ζητιάνευαν κι έκλεβαν ό,τι μπορούσαν, αλλά τρεις μήνες τώρα οι μυλόπετρες του πολέμου δεν είχαν αφήσει τίποτα όρθιο. Η Τζουν ήξερε πως ήταν πολύ μικρή κι αδύναμη για να φροντίσει τ' αδέρφια της. Μπορούσε να φροντίσει τον εαυτό της, αλλά κάποιος άλλος έπρεπε να τη βοηθήσει να φροντίσει τα μικρά. Αλλιώς θα χάνονταν. Ή σε μια στιγμή αδυναμίας θα τ' άφηνε αυτή η ίδια να χαθούν: φορές-φορές φανταζόταν πως άφηνε τα χέρια τους, καθώς διέσχιζαν τσαλαβουτώντας έναν ορμητικό χειμάρρο, κι η βουή των νερών ίσα που σκέπαζε τις φωνές τους.

Ο χωρικός ζήτησε ξανά από τους αργοπορημένους να φύγουν. Όμως κάποιοι δεν είχαν καν αρχίσει να ετοιμάζονται· καθισμένοι ακόμα ή ξαπλωμένοι επιτέλους στο πάτωμα, κάπνιζαν. Ο χωρικός βάλθηκε να διαμαρτύρεται· είχε κάνει υπομονή, είπε· νισάφι πια. Κανέννας δεν του έδωσε σημασία. Κάποιοι συνέχισαν να κάθονται, άλλοι συνέχισαν να μαζεύουν τα πράγματα τους με το πάσο τους. Ο τυφλός και η μάνα του είχαν δέσει το μπογαλάκι τους κι εκείνος το είχε φορτωθεί στην πλάτη, δένοντας ένα σκοινί γύρω από το στήθος του για να το στερεώσει καλύτερα. Προχώρησαν προς τα έξω, περνώντας μπροστά από την Τζουν – και το κορίτσι είδε πως ήταν από τους λίγους που ευχαρίστησαν τους σπιτονοικοκύρηδες φεύγοντας. Η γυναίκα είχε μάτια καλοσυνάτα και μιλούσε γλυκά κι ευγενικά. Γι' αυτό και η Τζουν, πλησιάζοντας, της έπιασε το χέρι και τη ρώτησε αν θα μπορούσαν να μείνουν μαζί τους για λίγες μέρες έστω, εξηγώντας βιαστικά τι είχε συμβεί στην οικογένειά τους κι ότι ήταν πια ορφανά, ολομόναχα στον κόσμο. Θα κοιμούνταν έξω από το σπίτι, να μην τους ενοχλήσουν. Ο χωρικός, που εκείνη τη στιγμή προσπαθούσε να διώξει κάποιους άλλους, την πήρε είδηση και τα έβαλε με τη γυναίκα του.

«Όλη η χώρα έχει ορφανέψει!» είπε. «Φύγετε, παιδιά. Φύγετε τώρα που είναι πρωί ακόμα. Πριν σας πιάσει το μεσημέρι».

Μα η Τζουν δεν έφυγε, κάθισε κάτω μπροστά του και τράβηξε και τ' αδέρφια της να καθίσουν δίπλα της. Εκείνος τους είπε να σηκωθούν.

«Σε παρακαλώ, γιαγιά, άσε μας να μείνουμε», είπε η Τζουν στη γυναίκα του, μιλώντας της σαν να ήταν συγγενής τους. «Μη μας διώχνεις».

Ο άντρας νευρίασε. «Δεν μ' ακούτε που σας μιλάω, αναιδέστατα παιδιά!»

«Σε παρακαλώ, γιαγιά!» έμπηξε τις φωνές η Τζουν – και τ' αδέρφια της τη μιμήθηκαν.

Ο χωρικός τότε θύμωσε για τα καλά κι άρπαξε τον αδελφό

της αγριεμένος από το μπράτσο, ταρακουνώντας τον σαν να ήταν πάνινο κουκλάκι. Ο Τζι-Γιουνγκ τσίριξε τρομαγμένος και η γυναίκα ζήτησε από τον άντρα της να σταματήσει. Εκείνος, όμως, γράπωσε την Τζουν με τον ίδιο τρόπο και προσπάθησε να τη σηκώσει όρθια. Η κοπέλα αντιστάθηκε κι αυτός την άρπαξε από το ρούχο της και θα της το έσκιζε, αν η μικρή δεν έσκυβε απότομα και δεν τον δάγκωνε δυνατά στο κοκαλιάρικο, ηλιοψημένο χέρι του. Ο χωρικός βλαστήμησε και την τίναξε μακριά του, ρίχνοντάς τη με φόρα πάνω σ' ένα σωρό καλοστοιβαγμένα προσανάμματα, δίπλα στο σκαλί του μικρού μαγειρείου. Η Τζουν έμεινε πεσμένη κατάχαμα, με την πλάτη και το πλευρό της να φλέγονται από τον πόνο. Για μια στιγμή τα πάντα μέσα στο σπίτι ακινητοποιήθηκαν και όλοι την κοιτούσαν, ώσπου κατάλαβε ότι δεν κοιτούσαν αυτήν. Πέφτοντας, είχε ρίξει ένα μέρος της στοίβας, ξεσκεπάζοντας το πάνω μέρος ενός πιθαριού κρυμμένου κάτω από τα προσανάμματα. Η γυναίκα του χωρικού αμέσως γονάτισε μαζεύοντας τα κλαράκια και προσπαθώντας να τα ξαναβάλει στη θέση τους.

«Ε, γέρο!» γάβγισε κάποιος. «Γιατί δεν μας το έδειξες αυτό χτες το βράδυ;»

«Ναι, για να δούμε τι έχει μέσα το πιθάρι σου».

Πράγματι, όταν η γυναίκα του μαγείρεψε χυλό την περασμένη νύχτα, ο χωρικός έδειξε σε όλους ένα παρόμοιο πιθάρι, που ήταν σχεδόν άδειο – μια-δυο χούφτες πλιγούρι είχε μόνο στον πάτο του.

«Να μη σας νοιάζει!» απάντησε κοφτά ο χωρικός. «Δεν είναι δική σας δουλειά. Αρκετή υπομονή έκανα! Δεν έχουμε τίποτα να σας δώσουμε. Πάρτε δρόμο!»

Ένας από τους μεσόκοπους άντρες που κάπνιζαν καθισμένοι στο πάτωμα σηκώθηκε τώρα πίσω από το σπιτονοικοκύρη. Τα μάγουλά του ήταν σημαδεμένα, τα μάτια του θολά, ανέκφραστα, χωμένα βαθιά στις κόγχες τους. Ήταν ένα κεφάλι ψηλότερος από το χωρικό και πολύ πιο γεροδεμένος,

αν και αδύνατος όπως όλοι τους. Η φωνή του ακούστηκε εντελώς άτονη, όταν είπε: «Δείξε μας τι έχει μέσα».

«Δεν σας δείχνω τίποτα!» είπε ο χωρικός.

Ο άντρας προχώρησε και τον προσπέρασε. Μια προτού κάνει άλλο βήμα, ο χωρικός έβγαλε ένα ξύλινο ραβδί κάτω από το ρούχο του και τον χτύπησε στο πίσω μέρος του κεφαλιού του. Ο άντρας σωριάστηκε στο πάτωμα σαν να είχε πέσει από ψηλά. Το κεφάλι του χτύπησε πρώτο κάτω, κάνοντας έναν άσχημο, κούφιο γδούπο. Η Τζουν τραβήχτηκε πίσω, μερικοί άντρες μαζεύτηκαν γύρω του να τον φροντίσουν. Το πρόσωπό του είχε μείνει κολλημένο στο σκληρό πάτωμα και πηχτό σκούρο αίμα κυλούσε από τη μύτη του. Ο χωρικός τους κοιτούσε σαστισμένος, καθώς προσπαθούσαν να τον συνεφέρουν – μάταια.

«Τον σκότωσε», είπε κάποιος.

«Και μάλιστα πισώπλατα!»

Ο χωρικός είχε αρχίσει να οπισθοχωρεί προς τον τοίχο, όταν του ρίχτηκαν. Έκανε πίσω τον πρώτο άντρα με το ραβδί του, αλλά οι άλλοι τον πήραν φαλάγγι, κλοτσώντας και γρονθοκοπώντας τον, καθώς ζάρωνε στο πάτωμα για να τους ξεφύγει. Η γυναίκα του ούρλιαζε να σταματήσουν, αλλά εκείνοι συνέχισαν, ώσπου έγινε κουβάρι κατάχαμα, καλύπτοντας το κεφάλι του με τα χέρια του και κλαψουρίζοντας σαν μικρό παιδί που το δέρνουν στην αυλή του σχολείου. Σάλια έτρεχαν από το στόμα του ανακατεμένα με αίματα.

Τότε λεηλάτησαν το σπίτι. Όλοι μαζί. Ακόμα κι αυτοί που είχαν ήδη ξεκινήσει για τη δημοσιά, ακόμα κι ο τυφλός με τη μάνα του. Γύρισαν πίσω όλοι, πατείς με πατώ σε. Δεν είχε νόημα να κρατηθεί κανείς και να μην αρπάξει ό,τι έφτανε το χέρι του. Έτσι κι αλλιώς όλα τέλειωσαν σε λίγα λεπτά, το σπίτι είχε ελάχιστα πράγματα να πάρουν. Πρώτα έριξαν το κρυμμένο πήλινο πιθάρι, που ήταν ως τη μέση μόνο γεμάτο με ξερό καλαμπόκι. Ύστερα άδειασαν το κελάρι και το μαγειρείο, παίρνοντας ό,τι βρήκαν μπροστά τους. Η Τζουν και

τα αδέρφια της πήραν όσο περισσότερο καλαμπόκι μπορούσαν. Ο Τζι-Γιουνγκ γέμισε ακόμα και το στόμα του, όταν οι τσεπούλες του ξεχειλίσαν. (Αργότερα έφτυσε τα σπυριά στις χούφτες της Τζουν κι αυτή τις έπλυσε στο επόμενο ρυάκι που συνάντησαν.) Κάποιος έσπασε την κλειδαριά της ντουλάπας με τα ρούχα και οι γυναίκες έπεσαν με τα μούτρα. Η Τζουν στάθηκε τυχερή και βούτηξε μια κουβέρτα μέσα από τα χέρια δύο άλλων που τσακώνονταν για μια μεταξωτή μπλούζα. Η κουβέρτα ήταν ελαφριά, αλλά μεγάλη, και η Τζουν ήξερε ότι θα τους ήταν χρήσιμη. Τα υπόλοιπα ήταν γεροντίστικα ρούχα, παλιά και λεκιασμένα. Στο τέλος το σπίτι έμοιαζε λες και είχε περάσει από το εσωτερικό του τυφώνας: στο πάτωμα συντρίμμια και θρύψαλα και σκισμένα ρούχα, ακόμα και σπασμένα έπιπλα· όσα πράγματα δεν είχαν κλέψει οι πρόσφυγες τα είχαν κάνει κομμάτια. Όταν τα τρία παιδιά έφευγαν, η Τζουν είπε στ' αδέρφια της να γυρίσουν αλλού το κεφάλι για να μη δουν τη γυναίκα του χωρικού, που ήταν ακόμα γονατισμένη δίπλα στον αναίσθητο άντρα της· το πρόσωπό της ήταν μια μάσκα τρέλας και ούρλιαζε λες και τη σκότωναν, αργά και βασανιστικά.

Το τρένο έκοψε ταχύτητα και για μια στιγμή σταμάτησε τελείως, ύστερα ξεκίνησε και πάλι. Η αλλαγή του ρυθμού ξύπνησε τη Χι-Σου, τραβώντας την έξω από τα όνειρά της. Η Τζουν την άκουγε που παραμιλούσε ταραγμένη, κι αναρωτιόταν έτσι κι αλλιώς αν έπρεπε να την ξυπνήσει. Φώναζε τον πατέρα τους, λες και είχε κλειδωθεί εκείνος μέσα στο γραφείο του και δεν μπορούσε να βγει. Η μικρή έδειχνε όλο και πιο φοβισμένη.

«Περίμενε, πατέρα», φώναζε. «Περίμενε, σε παρακαλώ. Η μαμά ψάχνει να βρει το κλειδί».

Η Τζουν τύλιξε την κουβέρτα σφιχτά γύρω από τα κορμιά

τους, χώνοντας τις κουρελιασμένες άκρες της κάτω από τα πόδια τους. Τ' άστρα είχαν μόλις αρχίσει να βγαίνουν, λάμποντας στιγμή με τη στιγμή ολόενα και πιο δυνατά, καθώς ο ουρανός σκοτεινιάζε. Σε κάποια άλλη περίπτωση, σε κάποια άλλη ζωή, θα τα έβρισκε όμορφα, θα τα έδειχνε στ' αδέρφια της. Μα τώρα της φαίνονταν απίστευτα μακρινά, απίστευτα τέλεια. Και για πάντα αδιάφορα. Όταν το τρένο άρχισε να επιταχύνει, η Χι-Σου ησύχασε. Ο Τζι-Γιουνγκ ροχάλιζε σιγανά όλη την ώρα, πάντα κοιμόταν βαθιά, παρά τις δυσκολίες της κατάστασης. Η Τζουν ήλπιζε ότι θα την έπαιρνε κι αυτήν ο ύπνος, για λίγες ώρες τουλάχιστον, να μαζέψει δυνάμεις για την επόμενη μέρα. Δεν τα κατάφερε. Ήταν εξουθενωμένη, ένιωθε τα μέλη της εύθραυστα και γερασμένα, σαν τα κοκαλιάρικα μπράτσα της γυναίκας του χωρικού. Κι όμως, το μυαλό της σβούριζε σαν καλολαδωμένη μηχανή, έτρεχε, έτρεχε, έτρεχε ασταμάτητα, τόσο γρήγορα, τόσο ατελείωτα, που ξεχνούσε τα πάντα και μόνο αυτή την αιτία μπορούσε να δει για να συνεχίσει να υπάρχει.

Ο πατέρας τους ήταν ο πρώτος. Την τελευταία φορά που τον είδε αιμοραγούσε από τη μύτη, από το στόμα κι από τα μάτια, γονατιστός στο χώμα και δεμένος πισθάγκωνα. Ένας αξιωματικός το νοτιοκορεατικού στρατού στεκόταν όρθιος δίπλα του, πιέζοντας την κάννη του περιστρόφου του στο κεφάλι του. Οι υπόλοιποι, όλοι τους εκτός από το μεγάλο της αδελφό, βρίσκονταν στην καρότσα ενός μεγάλου φορτηγού. Θα τους μετέφεραν αλλού, μαζί με τις οικογένειες των υπόλοιπων αντρών που είχαν συγκεντρωθεί στην πλατεία. Δεν τους είχαν πει πού θα τους πήγαιναν. Είχαν γίνει όλα τόσο γρήγορα, μέσα σ' ένα απόγευμα, μια βδομάδα μετά την έναρξη του πολέμου. Η γρήγορη υποχώρηση των δυνάμεων της Νότιας Κορέας χτυπούσε σαν κύμα τις πόλεις, απλώνοντας παντού τον πανικό· όλοι φοβούνταν τα αντίποινα των Κομμουνιστών, τώρα που το μέτωπο κατέβαινε νότια, ο κόσμος

φόρτωνε πανικόβλητος τα υπάρχοντά του σε κάρρα και σε αμάξια, σε ό,τι είχε ο καθένας. Αλλά οι δυνάμεις της Νότιας Κορέας ήταν βουτηγμένες στην ίδια δυστυχία με τους στρατιώτες του Βορρά, αν όχι περισσότερο. Εκείνο το πρωί η οικογένεια της Τζουν μάζευε τα πράγματά της, όταν μπήκαν στην αυλή τους ο επικεφαλής του τοπικού αστυνομικού τμήματος, μαζί με έναν αξιωματικό των ROK και δύο οπλισμένους φαντάρους, και διέταξαν τον πατέρα τους να τους ακολουθήσει στο σιδηροδρομικό σταθμό. Στην αρχή ο πατέρας της έγνεψε απλά, λες και ο ερχομός τους δεν ήταν κάτι το ασυνήθιστο. Μα όταν τον άρπαξαν για να τον πάρουν μαζί τους, ξέσπασε ξαφνικά, απαιτώντας να του πουν τι έκαναν και τι τον ήθελαν. Δεν του απάντησαν. Όταν αντιστάθηκε, ένας από τους φαντάρους τον χτύπησε με τον υποκόπανο του ντουφεκιού του στο πρόσωπο, ξαπλώνοντάς τον στο χώμα. Η μύτη του έσπασε. Ο μεγαλύτερος αδελφός της, ο Τζι-Χουν, που ήταν δεκατεσσάρων ετών, έπεσε αγριεμένος πάνω στο στρατιώτη. Τον απώθησαν εύκολα και βάλθηκαν να παίζουν βάνουσα μαζί του, μέχρι να τον χώσουν στο πίσω κάθισμα ενός αυτοκινήτου μαζί με το σχεδόν αναίσθητο πατέρα τους. Η Τζουν τα είδε όλα αυτά από το σπίτι, είχε μόλις μαζέψει τα λίγα ρούχα που θα έπαιρνε μαζί της. Οι υπόλοιποι της οικογένειας έστεκαν σαν κεραυνοβολημένοι στη μικρή αυλή – ήταν τόσο αδιανόητο, τόσο αδύνατο να συμβεί αυτό που έβλεπαν με τα μάτια τους. Της φάνηκε πως φώναζε, πως ούρλιαζε μαζί με τη μάνα και τη μεγαλύτερη αδελφή της (τα μικρότερα δίδυμα έκλαιγαν). Όμως μία βδομάδα αργότερα, κάποια στιγμή που ξεκουράζονταν στην άκρη του δρόμου, η μεγαλύτερη αδελφή της τη ρώτησε πώς είχε μπορέσει να κρατηθεί τόσο ήρεμη και απαθής. «Τι τρέχει με σένα;» την είχε ρωτήσει με απόγνωση – κι ο τόνος της φωνής της έδειχνε πως η απάθεια της Τζουν δεν την είχε ξαφνιάσει, πως ήταν μάλλον μια επιβεβαίωση του χαρακτήρα της αδελφής της.

Τον πατέρα της και τον αδελφό της τους πήραν. Την υπόλοιπη οικογένεια τη διέταξαν να περιμένει. Δυο ώρες αργότερα, ένα καμιόνι πέρασε και τους ανάγκασαν ν' ανέβουν στην ανοιχτή καρότσα, όπου βρίσκονταν ήδη άλλη μια γυναίκα και τα παιδιά της, χωρίς τον άντρα της. Μάζεψαν έτσι άλλες δύο οικογένειες και κατευθύνθηκαν προς την πλατεία της μικρής πόλης. Εκεί ήταν ο πατέρας της μαζί με άλλους τρεις άνδρες. Τους είχαν δειρίει άσχημα, τα πρόσωπά τους ήταν ματωμένα και πρησμένα από το ξύλο. Ο αδελφός της Τζουν δεν ήταν μαζί τους. Ο αστυνόμος ανακοίνωσε ότι αυτοί οι τέσσερις άνδρες ήταν κατάσκοποι των Βορείων, όπως είχαν ομολογήσει οι ίδιοι στην ανάκριση. Ούτε στον πατέρα της ούτε σε κανέναν από τους άλλους τρεις επέτρεψαν να αρνηθούν τις κατηγορίες. Στην πλατεία είχε μαζευτεί κόσμος, ακόμα και κάποιοι από τους αξιωματούχους της πόλης, που στέκονταν αμήχανοι πίσω από το διευθυντή του τμήματος. Ανάγκασαν τον πατέρα της και τους άλλους να γονατίσουν. Ο αξιωματικός διστάσε για μια στιγμή, ύστερα έγνεψε στον οδηγό του δικού τους φορτηγού να φύγει. Η Τζουν δεν άκουσε πυροβολισμούς. Τους πήγαν με το φορτηγό μία ώρα έξω από την πόλη, στο δρόμο προς τα νότια, κι εκεί τους έβγαλαν και τους είπαν να ακολουθήσουν το κύμα των προσφύγων που προχωρούσαν πεζή. Σε αντίθεση με τους άλλους, οι ίδιοι δεν είχαν παρά μόνο τα ρούχα που φορούσαν – μόνο η μάνα τους είχε προλάβει να περάσει στη μέση της μια ζώνη με χρήματα τις τελευταίες χαώδεις στιγμές προτού φύγουν από το σπίτι τους. Η μάνα τους ρώτησε τον οδηγό του φορτηγού μήπως ήξερε πού είχαν πάει το γιο της· κι αυτός της απάντησε πως ένα καμιόνι γεμάτο επιστρατευμένους είχε μόλις φύγει για το μέτωπο. Αλλά το ύφος του ήταν παράξενο και η μάνα τους τον πίεσε και τελικά εκείνος της είπε ότι το καμιόνι είχε πέσει σε ενέδρα και του είχαν επιτεθεί και όσοι δεν είχαν σκοτωθεί επί τόπου είχαν πέσει στα χέρια του εχθρού. Τις επόμενες εβδομάδες η

μάννα τους ρωτούσε όποιον συναντούσαν, μήπως είχε δει, μήπως είχε ακούσει τίποτα για το γιο της. Μόνο μια γυναίκα από την πόλη τους είχε κάτι να της πει: πως φήμες είχαν φτάσει στ' αυτιά της για κάποιους νεαρούς από τη Νότια Κορέα, που τους είχαν επιστρατεύσει οι Κομμουνιστές και τους είχαν πάρει στα βόρεια.

Η Τζουν εξακολουθούσε να ρωτάει για τον αδελφό της, όποτε της δινόταν η ευκαιρία, αν και ήταν σίγουρη πια ότι δεν θα τον ξανάβλεπε ποτέ της. Ή αυτός θα σκοτωνόταν σε κάποια μάχη ή αυτή με τα μικρά θα πέθαιναν στο δρόμο. Αλλά ακόμα και στο σπίτι του χωρικού είχε αναφέρει το όνομά του σε όσους έτυχε να κάθονται δίπλα τους – περισσότερο για να την ακούσουν τα δίδυμα να ρωτάει, παρά για άλλο λόγο.

Τα μικρά τα είχε πάρει πάλι ο ύπνος και η ίδια νύσταζε και πεινούσε. Πότε-πότε η πείνα τη θέριζε μέσα στη νύχτα, όταν τ' αδέρφια της κοιμούνταν – και τότε μόνο επέτρεπε στον εαυτό της να κλάψει σιγανά, μην την ακούσει κανείς. Το πρωί η καρδιά της είχε σφιχτεί ξανά και το μυαλό της δούλευε πυρετωδώς ψάχνοντας να βρει τι θα έτρωγαν όλη μέρα.

Πεινούσαν συνέχεια, η πείνα ανέβαινε μέσα τους σαν το νερό στα πηγάδια την εποχή των ανοιξιάτικων βροχών, συσσωρευόταν στα κορμιά τους μέρα με τη μέρα, ώσπου έφταναν να τη νιώθουν με τρόπο αλλόκοτο, σαν ανυπόφορο φούσκωμα, αυτήν την πιεστική πλημμύρα του κενού που δεν υποχωρούσε με τίποτα. Στην αρχή, τις πρώτες μέρες τους στο δρόμο, όταν είχαν ακόμα χρήματα, αγόραζαν ρύζι και ξερό λάχανο από άλλους και η μάννα τους ετοιμάζε πρόχειρα μια σούπα σ' ένα τσίγκινο κατσαρόλι που κάποιος παλιός γείτονας είχε την καλοσύνη να τους δώσει. Δεν είχαν προλάβει να πάρουν μαζί τους ταμπογάλακια που είχαν ετοιμάσει κι έτσι είχαν μαζί τους πολύ λιγότερα πράγματα από τους υπόλοιπους πρόσφυγες. Στην αρχή δεν νοιάστηκαν για τις δυσκολίες, προσπάθησαν να αγνοήσουν την κατάσταση, που σίγουρα θα ήταν παροδική, αφού όλοι

προχωρούσαν όσο πιο γρήγορα μπορούσαν προς τα νότια, προς τα στρατόπεδα προσφύγων που περίμεναν, υποτίθεται, αρκετά πίσω από το μέτωπο – κι εκεί ο κόσμος έλεγε πως υπήρχαν τρόφιμα κι αντίσκηνα. Μια φορά πέρασαν δίπλα τους καμιόνια του αμερικανικού στρατού και οι φαντάροι τούς πετούσαν πορτοκάλια και σοκολάτες – και τότε μπόρεσαν ξανά να πιστέψουν για λίγο ότι όλα θα πήγαιναν καλά. Όμως πολύ γρήγορα, μόλις λίγες μέρες αργότερα, κανείς δεν είχε πια τίποτα να τους πουλήσει – κι αν βρισκόταν κανείς πρόθυμος να το κάνει, η μια χούφτα ρύζι και οι ελάχιστες μπουκιές ξερό καλαμάρι κόστιζαν τόσο ακριβά, που τα λεφτά τους δεν έφταναν να τις αγοράσουν. Έτσι άρχισαν κι οι πέντε τους – η μάννα και η μεγάλη τους αδελφή και τα δίδυμα και η ίδια – να ψάχνουν για τροφή, βγαίνοντας από το δρόμο για αρκετές ώρες κάθε μέρα και μαζεύοντας ό,τι έβρισκαν στην εξοχή, χόρτα και ρίζες και βατόμουρα και σπόρους· έψαχναν κι όλα τα τζιπ και τα φορτηγά που οι Αμερικανοί είχαν παρατήσει χαλασμένα στο δρόμο, όσο επικίνδυνο κι αν ήταν αυτό. Οι Αμερικανοί έδειχναν να έχουν ανεξάντλητα αποθέματα – και ήταν γενναιόδωροι και σπάταλοι με τα εφοδιά τους. Αυτό, φυσικά, το ήξεραν όλοι και ήταν επομένως θέμα τύχης να βρει κανείς κανένα από τα παρατημένα καμιόνια προτού το αδειάσουν τελείως οι στρατιές των πεινασμένων.

Ένα απόγευμα τα δίδυμα έκαναν μια φοβερή ανακάλυψη, διακρίνοντας την πίσω έλικα ενός ελικοπτερου, που είχε πέσει πίσω από ένα βομβαρδισμένο αγροτόσπιτο. Ήταν εκεί τουλάχιστον μια βδομάδα, αν έκρινε κανείς από τ' απομεινάρια των δυο πιλότων που είχαν σκορπίσει γύρω απ' τα συντρίμια: τα πουλιά και οι αρουραίοι και τ' αδέσποτα σκυλιά είχαν προλάβει να κάνουν τη δουλειά τους, αφήνοντας σχεδόν καθαρισμένα τα κόκαλά τους μέσα στις σκισμένες στολές. Στο δάπεδο του πιλοτηρίου ήταν ένα σωρό σπασμένα μπουκάλια μπύρας. Μα σε ένα κασόνι κάτω από τα καθίσματα βρήκαν έναν

αληθινό θησαυρό: μισή ντουζίνα πακέτα παστό κρέας και μια κονσέρβα ζαμπόν. Έφαγαν αμέσως την κονσέρβα, όπως είχαν κάνει και μ' εκείνες που είχε βρει η Τζουν. Η μάνα τους αρνήθηκε να φάει, είπε πως δεν της άρεσε η μυρωδιά του, κι έκοψε με το καπάκι της κονσέρβας το ρόδινο κύβο σε τέσσερις χοντρές φέτες. Μα η Τζουν, καταπίνοντας με μεγάλες μπουκιές το αλμυρό, γλιτσερό κρέας, είδε τη μαμά της να γλείφει τα δάχτυλά της με τα μάτια μισόκλειστα, χαμένη για μια στιγμή σε άλλο χρόνο και σε άλλο τόπο.

Οι μέρες στο δρόμο έτσι ήταν. Ποτέ δεν ήξερες τι θα συνέβαινε μετά, τα συγκλονιστικά και τα ασήμαντα διαδέχονταν το ένα το άλλο με σκληρή ειρωνεία. Μπορούσες να σωθείς από καθαρή τύχη ή να χαθείς. Αυτός ήταν ο τρόμος που κρατούσε την Τζουν ξύπνια τη νύχτα και της έκοβε την ανάσα τη μέρα. Μα αυτός ο ίδιος τρόμος της έδινε το σχήμα, που της ήταν γραφτό από τη μοίρα της, αυτός έτρεφε την επαγρύπνησή της, ώσπου να μεγαλώσει και να κυριεύσει όλο της το είναι, σπρώχνοντας και διώχνοντας ό,τι άλλο μακριά της.

Συνέβη λίγο μετά το ελικόπτερο που είχαν βρει τα δίδυμα. Ήταν μια όμορφη, λαμπρή μέρα, ο ουρανός μεγαλόπρεπος, με λίγες τούφες σύννεφα ψηλά, ένα δροσερή αεράκι φυσούσε από τους λόφους. Χάρη στο παστό κρέας ένιωθαν δύναμη και ζωηράδα, κάλυπταν μεγαλύτερες αποστάσεις και τα μικρά δεν δυσκολεύονταν τόσο στο περπάτημα. Ακόμα και το κέφι τους είχε καλυτερέψει, όσο ήταν δυνατόν να καλυτερέψει κάτω από αυτές τις συνθήκες. Μια γυναίκα, μάλιστα, είχε δώσει στον Τζι-Γιουνγκ μια μπάλα – ναι, μια μπάλα. Ήταν το αγαπημένο παιχνίδι του γιου της, ο οποίος είχε υποκύψει σε μια τρομερή μόλυνση πριν από αρκετές εβδομάδες. Είχαν κάνει με τα πόδια όλο το δρόμο από την Πιονγιάνγκ. Η γυναίκα, που ήταν πετσό και κόκαλο, είχε δυο κόρες – κι ήταν κι οι τρεις τους φορτωμένες με βαρείς μπόγους. Είχε κρατήσει την μπάλα, δεν ήθελε να την πετάξει. Αλλά της ήταν βάρος και ήλπιζε να βρει

κάποιο παιδάκι να τη δώσει. Ήταν ξεφούσκωτη, αλλά σχεδόν καινούργια. Η μάνα της Τζουν δίστασε να την πάρει, σκεφτόταν το βάρος και το κουβάλημα. Αλλά ο Τζι-Γιουνγκ χοροπηδούσε από τη χαρά του και δεν πήγαινε η καρδιά της να του αρνηθεί. Άρχισαν, μάλιστα, να σταματούν μια-δυο φορές την ημέρα και να παίζουν σ' όποιο πλάτωμα, σ' όποιο χωράφι έβρισκαν δίπλα στο δρόμο· κι έρχονταν κι άλλα παιδιά κι έπαιζαν μαζί τους, ώσπου να τα φωνάξουν οι δικοί τους. Η μάνα της και η μεγαλύτερη αδελφή της, η Χι-Σουνγκ, τους κοιτούσαν από το ανάχωμα δίπλα στη δημοσιά. Ήταν όλοι τους κουρασμένοι και πεινασμένοι, αλλά διασκεδάζαν και χαίρονταν, για λίγες στιγμές έστω, βλέποντας τα παιδιά να παίζουν. Εκείνη τη μέρα έπαιζαν με άλλους, όταν διασταυρώθηκαν με το μπουλούκι των προσφύγων μερικά καμιόνια και ελαφρά άρματα μάχης. Ήταν οι Κομμουνιστές, που τραβούσαν βόρεια. Οι Αμερικανοί τους είχαν αναγκάσει να εγκαταλείψουν τα τελευταία οχυρά τους, που απεγνωσμένα κρατούσαν γύρω από το Πουσάν. Οι Βορειοκορεάτες είχαν σημάνει πια κανονική υποχώρηση. Αρκετές ώρες αργότερα συνάντησαν και τους στρατιώτες που ακολουθούσαν με τα πόδια, μερικές ντουζίνες όλοι κι όλοι· πέρασαν ανάμεσά τους με κουρασμένο σταθερό βήμα. Είχαν κι αυτοί τα χάλια τους, μερικοί ήταν σε χειρότερη κατάσταση από τους πρόσφυγες, αρκετοί πληγωμένοι, ένας στους τέσσερις ή στους πέντε άοπλος. Παρ' όλα αυτά στάθηκαν και ζήτησαν φαγητό από τη στρατιά των φυγάδων, υποχρεώνοντας όλους ν' ανοίξουν τα μπογαλάκια τους. Η Χι-Σουνγκ, που κουβαλούσε το παστό κρέας, αποφάσισε τότε να γλιστρήσει έξω από το δρόμο και να μπει στο παιχνίδι των μικρότερων – για να προστατέψει την τροφή τους. Τα πακέτα με το κρέας ήταν γερά δεμένα στο στήθος της με μια μακριά ζώνη από μουσελίνα (γιατί φρόντιζαν να το κρύβουν το κρέας τους, τόσο πολύτιμο που ήταν, δεν το έβγαζαν για να φάνε παρά μόνο όταν έπεφτε το σκοτάδι, τότε που ζάρωναν αγκαλιασμένοι ο ένας δι-

πλα στον άλλον και πιπιλούσαν στα κρυφά τα πεντανόστιμα κομμάτια του). Η μάνα της Τζουν έτσι κι αλλιώς τύλιγε σφιχτά με τη μουσελίνα το στέρνο της μεγάλης κόρης της, γιατί η Χι-Σουνγκ είχε πατήσει τα δεκατέσσερα και το στήθος της ήταν πια γεμάτο, γυναικείο. Η μάνα τους τούς είχε κόψει και τα μαλλιά αγορίστικα – και στη Χι-Σουνγκ και στην Τζουν. Και κάθε πρωί τούς έτριβε το πρόσωπο με χώμα και τους φορούσε σκουφιά απ' αυτά που φορούσαν τ' αγόρια στα σχολεία – γιατί υπήρχε αυτός ο συγκεκριμένος κίνδυνος. Είχαν δει με τα μάτια τους στρατιώτες κι από τις δυο πλευρές ν' αρπάζουν γυναίκες και κορίτσια, μερικά στην ηλικία της Τζουν. Έπιαναν ένα κορίτσι και το έπαιρναν μαζί τους· κι αν ήταν τυχερό, δεν το σκότωναν μετά, το άφηναν κάπου εκεί κοντά, ώστε να το ξαναβρούν οι δικοί του ή να μπορέσει να γυρίσει μόνο του στο δρόμο.

Όταν ένας από τους στρατιώτες πλησίασε τη μάνα της Τζουν, εκείνη σηκώθηκε αμέσως και του έδωσε μια χούφτα πλιγούρι και μια χούφτα ρύζι, λέγοντας πως είχε μόνο άλλο τόσο για όλη την οικογένειά της. Ήταν δεκανέας, αν έκρινε κανείς από τα γαλόνια στον ώμο του. Γαβγίζοντας της ζήτησε και το υπόλοιπο κι εκείνη του το έδωσε κλαψουρίζοντας. Αλλά η Τζουν ήξερε ότι η μάνα τους είχε κρύψει πολύ περισσότερο ρύζι μέσα στην κάλτσα της και στις γαλότσες της. Ο στρατιώτης το πήρε και ήταν έτοιμος να φύγει με τους άνδρες του, όταν πρόσεξε τα παιδιά που στέκονταν αμίλητα στο χορταριασμένο χωράφι έχοντας παρατήσει την μπάλα.

«Άντε! Παίξτε!» τους φώναξε. Το πρόσωπό του ήταν βρόμικο κι αζύριστο, η στολή του λερωμένη με λάσπες και αίματα. Δεν κουνήθηκαν και τους φώναξε πάλι: «Παίξτε! Παίξτε!»

Ένα αγόρι έσπρωξε την μπάλα με το πόδι του, ένα άλλο την κλότσησε προς το μέρος της Χι-Σουνγκ, η οποία τη σταμάτησε αδέξια. Δεν ήξερε να παίζει ποδόσφαιρο. Ο δεκανέας μουρμούρισε κάτι μέσα από τα δόντια του, έδωσε το ντουφέ-

κι του σ' ένα φαντάρο και πήδηξε έξω από το δρόμο, γκρινιάζοντας με τα σχολεία που δεν μάθαιναν πια στα παιδιά ούτε γυμναστική ούτε ποδόσφαιρο ούτε τίποτα. Δυο από τους άνδρες του τον ακολούθησαν. Έγνεψε στη Χι-Σουνγκ ζητώντας την μπάλα κι ύστερα πρόσταξε: «Κοίτα εμένα!» Η αδελφή της Τζουν προσπάθησε να μπερδευτεί μέσα στ' άλλα παιδιά, αλλά ήταν μεγαλύτερη και ψηλότερη απ' όλα. Ο δεκανέας έπαιξε την μπάλα στα πόδια του κι ύστερα την έστειλε σβέλτα κι επιδέξια σ' έναν από τους στρατιώτες, που την έκανε πάσα στον άλλον. Αυτός την ξανάστειλε στο δεκανέα, που την έστειλε κατευθείαν στη Χι-Σουνγκ, που έσκυψε και τη σταμάτησε με τα χέρια της.

«Τι κάνεις εκεί;» τη ρώτησε αγανακτισμένος. «Πρέπει να την κλοτσήσεις και να μου τη δώσεις πίσω!»

Η Χι-Σουνγκ δίστασε, ύστερα υπάκουσε, μα όταν η μπάλα έφτασε κοντά του, εκείνος ίσα που την ακούμπησε με το πόδι του, σταματώντας το παιχνίδι. Το πρόσωπό του είχε σφιχτεί. Πήγε περπατώντας αργά προς το μέρος της και όλοι τον κοιτούσαν βουβοί, ενώ η μάνα της Τζουν άρχισε να του φωνάζει απελπισμένη, με φωνή περιέργη, αλλόκοτα νεανική και ντροπαλή και σοβαρή μαζί· αλλά εκείνος την αγνόησε και, φτάνοντας τη Χι-Σουνγκ, της τράβηξε το σκουφί και κοίταξε επίμονα τα κοντοκουρεμένα μαλλιά της. Μετά την έπιασε από το σβέρκο και με το άλλο του χέρι την έψαξε ανάμεσα στα πόδια. Η αδελφή της Τζουν κουλουριάστηκε στο χώμα, προσπαθώντας να τον σπρώξει μακριά της, ενώ η μάνα της του φώναζε να την αφήσει, ικετεύοντάς τον να την αφήσει. Τελικά την άφησε και για μια στιγμή φάνηκε ότι θα τη χτυπούσε ή θα την κλοτσούσε. Μα δεν το έκανε· της γύρισε την πλάτη και προχώρησε να ξαναέβει στο δρόμο. Η Χι-Σουνγκ σύρθηκε λίγα μέτρα πιο πέρα, μα οι άλλοι δυο φαντάροι την πρόλαβαν και τη σήκωσαν όρθια, λέγοντας «ωραίο αγόρι». Ο δεκανέας τούς φώναζε ότι έφευγαν, αλλά εκείνοι συνέχισαν να την πασπατεύ-

ουν, να πιάνουν τα κοντά μαλλιά της, τα μπούτια της, το στήθος της. Ο ένας από τους δύο (ένας με φρύδια παχιά και μάτια τόσο αλλήθωρα, σαν των μικρών μαρσιποφόρων που λέγονται οπόσουμ) την πασπάτεψε ξανά εκεί και την πρόσταξε να βγάλει το πουκάμισό της. Η Χι-Σουνγκ αρνήθηκε. Τότε τη χτύπησε και της το έσκισε. Όλα αποκαλύφθηκαν: η ζώνη από μουσελίνα και τα κρυμμένα πακετάκια ανάμεσα στις πτυχές της. Η μάνα της Τζουν έτρεξε προς το μέρος τους φωνάζοντας, μα ο άλλος φαντάρος τη χτύπησε με τη γροθιά του κι εκείνη έπεσε βαριά στο χώμα. Έχασε για μια στιγμή τις αισθήσεις της κι ένα από τα μπροστινά της δόντια έσπασε. Τα χείλια και το στόμα της γέμισαν αίμα. Η Τζουν έτρεξε κοντά της και βάλθηκε να σκουπίζει το αίμα με το μανίκι της, μην ξέροντας τι άλλο να κάνει. Έκλαιγε κι αυτή και τ' άλλα παιδιά όλα. Το ίδιο και η Χι-Σουνγκ. Ήταν τρομοκρατημένη, οι αδύνατοι ώμοι της έτρεμαν. Ο δεκανέας κοιτούσε από το δρόμο. Ο φαντάρος είπε στη Χι-Σουνγκ να σηκώσει τα χέρια της, έλυσε τη ζώνη και άρχισε να την ξετυλίγει. Τα πακετάκια με το κρέας έπεσαν κάτω προτού την ξετυλίξει όλη.

«Για δεξ εδώ», είπε και τα σήκωσε, κοιτάζοντας τις ετικέτες τους. «Πού τα βρήκες αυτά;»

Δεν του απάντησε.

«Τι είσαι; Πουτάνα των ξένων; Αυτό εδώ το κρέας είναι αμερικάνικο».

«Το βρήκα, το βρήκα! Σας παρακαλώ, το βρήκα!»

«Τι τους έδωσες και σου χάρισαν τέτοιο δώρο;»

«Τίποτα. Δεν τους έδωσα τίποτα. Σας παρακαλώ, πιστέψτε με! Το βρήκα, αλήθεια λέω!»

«Α, ναι, βέβαια, αλήθεια».

«Για να δούμε τι άλλο κρύβει», είπε ο άλλος φαντάρος.

Ήταν ολοφάνερο ότι δεν έκρυβε τίποτα, αλλά ο άντρας ξετύλιξε ως το τέλος τη ζώνη, με τρομερή, βασανιστική υπομονή. Σε λίγο η Χι-Σουνγκ έμεινε γυμνή από τη μέση και πά-

νω, με τα στήθη της άσπρα σαν το γάλα. Προσπάθησε να τα σκεπάσει με τα χέρια της, αλλά της κρατούσαν τα μπράτσα ψηλά κι έτσι το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να κρύψει το πρόσωπό της στο εσωτερικό του αγκώνα της, καθώς οι ώμοι της τραντάζονταν από τους λυγμούς.

«Να ένα γλυκό φρούτο», είπε ο άλλος φαντάρος.

«Είναι δική μου», τον έκοψε ο φαντάρος με τα μάτια του οπόσουμ, αρπάζοντάς την από το μπράτσο.

«Πάρ' τη πρώτος!»

Τα πόδια της λύγισαν, ανήμπορα να κρατήσουν το βάρος της. Οι δυο άνδρες την κουβάλησαν σχεδόν ως το δρόμο, όπου έκαναν νόημα σ' ένα περαστικό καμιόνι. Οι δυο φαντάροι τα συμφώνησαν στα γρήγορα με τον οδηγό, που τους έκανε νόημα ν' ανέβουν. Ελάχιστοι ήταν οι τυχεροί που έκαναν τη διαδρομή με αυτοκίνητα. Μα, καθώς την έσερναν προς την κλειστή καρότσα του φορτηγού, η Χι-Σουνγκ άρχισε να αντιστέκεται, βαστώντας κόντρα με τα πόδια της στο χώμα. Ο φαντάρος τη σήκωσε και την πήρε στον ώμο του. Εκείνη χτυπιόταν, τον κλοτσούσε στην πλάτη. Ο σύντροφός του ανέβηκε μ' ένα πήδημα στο καμιόνι, ο άντρας τού την έδωσε, ύστερα ανέβηκε κι ο ίδιος. Φώναζαν στον οδηγό να φύγει, αλλά το φορτηγό δεν κουνήθηκε· είχε σβήσει η μηχανή, όσο περίμενε σταματημένο. Ο οδηγός γύρισε πολλές φορές το κλειδί στη μίζα, ώσπου να ξαναπάρει μπροστά. Τότε ήταν που η μάνα τους, σκαρφαλώνοντας σαν φρενιασμένη στο ανάχωμα του δρόμου, το έφτασε. Κι ενώ το φορτηγό ξεκινούσε, εκείνη αρπάχτηκε από τη μεταλλική ράμπα που κλείνει το πίσω μέρος. Κρεμασμένη από κει, βάλθηκε να φωνάζει «Χι-Σουνγκ-ααα!» Κι η Χι-Σουνγκ από μέσα ούρλιαζε «Ουμ-μα! Ουμ-μα!» Έκλαιγε κι η Τζουν, το ίδιο και τα δίδυμα, που είχαν μαρμαρώσει δίπλα της. Τσίριζαν κι έκλαιγαν τόσο δυνατά, που θα πίστευε κανείς ότι τα έγδερναν ζωντανά· τόσο δυνατά, που η Τζουν δεν άκουγε το ίδιο της το κλάμα.